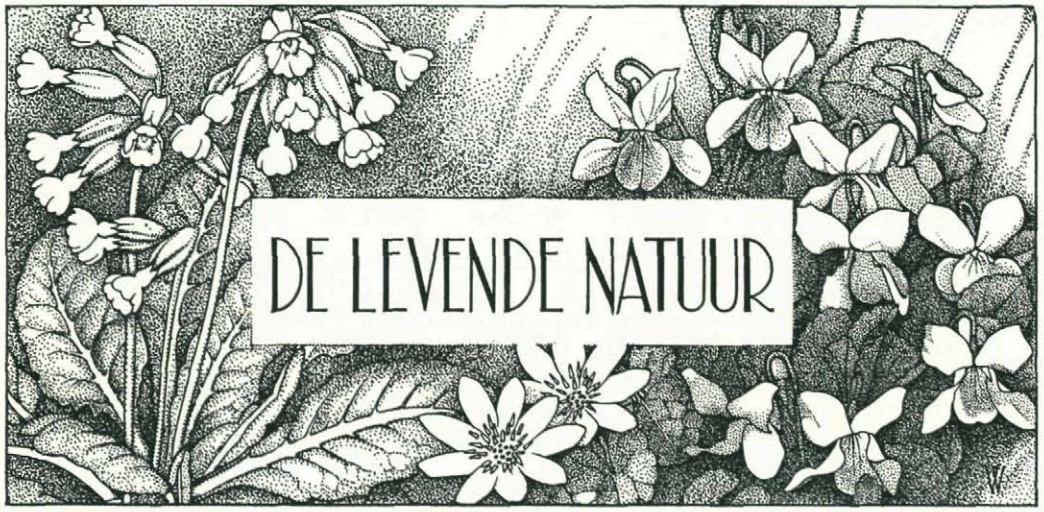
De Levende Natuur 79 (2):25-34 (1976)

FEBRUARI 1976 JAARGANG 79, AFL. 2

NEDERLANDS TIJDSCHRIFT VOOR VELDBIOLOGIE
OPGERICHT DOOR E. HEIMANS, J. JASPERS Jr EN JAC. P. THIJSSE

September in de Dobrogea, een avifaunistisch verslag

G. L. OUWENEEL

De bevindingen, eerder opgedaan in het late najaar en in het voorjaar, deden de wens ontstaan de Roemeense Dobrogea te bezoeken in september, op onze breedten een van de vogelrijkste maanden van het jaar. Te kort, van 13 tot en met 18 september 1975, vond dit bezoek plaats. Aansluitend hierop, van 20 september tot en met 23 september, werden excursies gemaakt door het noordelijke deel van onze Rijn-Maasdelta. Hoe irrelevant ook, men ontkomt dan niet aan het maken van vergelijkingen. In dit geval was de verleiding sterk: hoezeer ook verschillend qua landschap, bieden beide gebieden biotopen die dezelfde categorieën vogels aantrekken: waterwild, steltlopers en meeuwachtigen (fig. 1 en 2). Allerlei andere factoren beperken zo'n vergelijking tot slechts indrukken en het (geringe) statistische gegeven dat zes dagen Dobrogea 118 soorten opleverden en vier dagen Zuidwest-Nederland 102 soorten. In de Dobrogea werd in feite slechts een fractie van het gehele gebied bezocht en de eigenlijke Donau-delta kwam geheel niet aan bod. De concentraties waterwild die in de verte op de grote Laculs te zien waren, moesten ongedetermineerd blijven; indien ooit een simultaan-vogeltelling voor het gehele complex van Donaudelta en Dobrogea-lagunen zal kunnen worden georganiseerd, zal hiervoor een groot team, uitgerust met boten en vliegtuigen ter beschikking moeten komen. De tien dagen vogelen in twee delta's leverden veel impres-

Fig. 1. *Reuzensterns en Dunbekmeeuwen. Capul Midia, 18-9-1975.*

sies op; drie overheersten: in de eerste plaats wederom een bevestiging van het buitengewone belang van het Dobrogea/Donaudelta-complex voor de west-palearctische watervogels, ten tweede de mate waarin onze Rijn-Maasdelta in vergelijking met de Dobrogea is aangetast en ten derde de constatering dat desondanks deze Rijn-Maasdelta nog zoveel vogels herbergt.

In de Dobrogea voerden de excursies naar Capul Midia, een ten noorden van Constanta gelegen kaap, Insula Lupilor met aan weerszijden Lacul Zmeica en Lacul Sinoe, Cetatea Histria en langs de randen van het Babadagbos tot bij Enisala. Een beschrijving van deze gebieden is te vinden bij Dijksen e.a. (3) en Ouweneel (8). Bij de excursies in Zuidwest-Nederland werden op 20 en 21 september Schouwen bezocht en de daarop volgende dagen achtereenvolgens de belangrijkste terreinen in de Hoekse Waard en op Goeree-Overflakkee.

In het hieronder volgende verslag wordt allereerst ingegaan op die vogels die, in Europees verband, in de Donau-delta/Dobrogea een van hun laatste steunpunten vinden. Als bijlage is toegevoegd een volledige lijst met de soorten die in die zes dagen zijn waargenomen. De eerder gesignaleerde beperkingen laten slechts terloops vergelijkingen tussen de beide delta's toe.

Coryfeeën van de Dobrogea-avifauna zijn natuurlijk de beide pelikaansoorten. De in de Donau-delta gelegen kolonies vormen de ruggegraat van de Europese populatie buiten Rusland. Het door verschillende auteurs opgegeven aantal broedparen stemt niet altijd overeen. Bauer en Glutz von Blotzheim geven voor 1956 maximaal 2000 paar op en voor 1961 6000 paar waarvan maximaal 10-20% betrekking zou hebben op de Kroeskoppelikaan. Later werd aangenomen dat de opgave voor 1961 veel te optimistisch was. Hudson (4) vermoedt dat de huidige delta-populatie thans de 5000 Witte pelikanen benadert; de populatie Kroeskoppelikanen zou minder dan 1000 vogels belopen. Beide soorten lijken thans weer in aantal toe

te nemen, niet alleen in de Donau-delta maar ook in de enkele kleine kolonies elders op de Balkan. De Witte pelikaan bezit een tweede kolonie op het Prespameer, welke in 1972 60 broedparen herbergde. De Kroeskoppelikaan heeft nog 4 andere (kleine) kolonies in Zuidoost-Europa met in totaal echter slechts ca. 150 paren. Deze kolonies zijn bovendien niet jaarlijks bezet of hebben, indien bezet, geen broedsucces.

Dat de pelikanen het toeristisch symbool van de Donau-delta zijn geworden, is te begrijpen. Dit geeft ook de nodige zorgen en het is te hopen dat de Roemeense autoriteiten de juiste synthese zullen weten te vinden tussen toeristische exploitatie van de delta enerzijds en behoud van uitgestrekte, onaangetaste gebieden in de delta en in de ten zuiden hiervan gelegen lagunenstrook anderzijds. In ieder geval worden de kolonies thans goed beschermd. In september 1975 troffen wij in de gezelschappen pelikanen die zich rond Lupilor ophielden, nagenoeg geen juvenielen. Vooralsnog onttrekt zich aan onze beoordeling of dit wijst op een mislukt broedseizoen 1975 of op een verschillend terreingebruik door adulte en juveniele vogels na het broedseizoen.

Het zal geen verbazing wekken dat voor de reigers de vergelijking tussen de beide delta's wel zeer ten voordele van de Dobrogea uitviel, dit zowel in absolute aantallen als in soort-verscheidenheid. Indien men vooral de aantallen Purperreigers, Kleine zilverreigers en Ralreigers die in de door ons bezochte terreinen werden aangetroffen, extrapoleert over de gehele regio, komt men tot indrukwekkende aantallen. Voor de Grote zilverreiger, de Lepelaar en zeker voor de Zwarte ibis (fig. 3) vormt de Donau-delta een van de weinige Europese steunpunten. Ook voor de laatste soort vermeldt de litteratuur onderling afwijkende aantal-opgaven. Cramp vermeldt in 1961 te hebben bezocht een kolonie van 4000-5000 broedparen, maar Hudson begroot nu de totale delta-broedpopu-

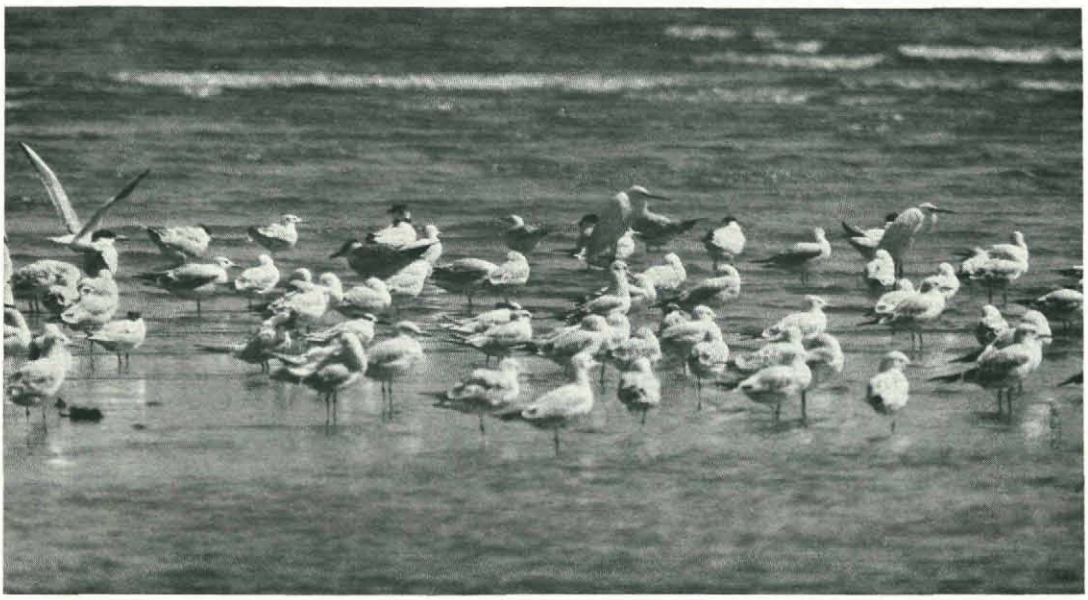

Fig. 2. *Kleine zilverreigers, Reuzensterns, Grote sterns en Dunbekmeeuwen. Capul Midia, 18-9-1975.*

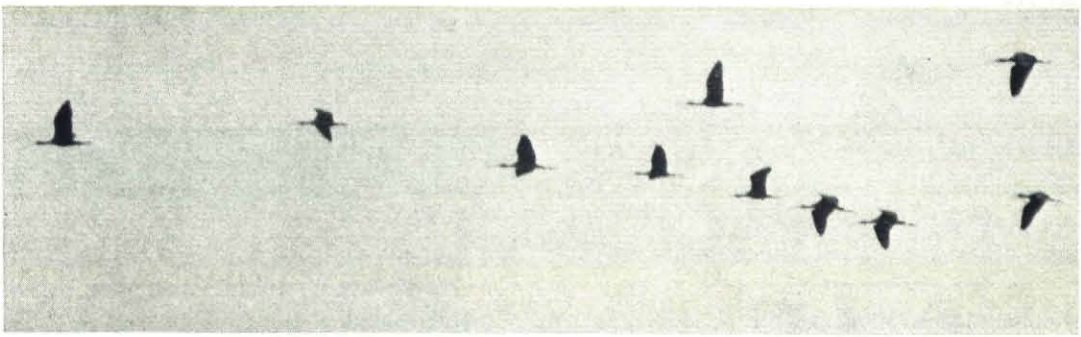

Fig. 3. *Zwarte ibissen, Lacul Zmeica, 15-9-1975.*

latie op minder dan 2000 paar. Indien deze opgaven juist zijn, lijkt de sterke afname in Europa — zich ook manifesterend in de andere op de Balkan gelegen nederzettinkjes — nog onverminderd door te gaan. De populatie van de Grote zilverreiger wordt thans begroot op 30-40 paar (120 paar begin van de jaren zestig). Gezien de regelmaat en de aantallen waarin wij in september en vooral tijdens late najaarsexcursies de Grote zilverreigers in de Dobrogea waarnamen, is het waarschijnlijk dat een deel daarvan van elders (Rusland?) stamt. Lepelaars werden door ons in de Dobrogea niet waargenomen, wel in Zuidwest-Nederland. De vestiging in de Donau-delta zou ca. 100 paar tellen.

Afgezien van de functie van de Dobrogea voor de Roodhalsgans (3; 9), herbergt dit gebied nog twee soorten waterwild die in Europees verband bedreigd worden: de Witkopeend en de Casarca. Of de Witkopeend hier nog broedt, is onzeker. Het laatste broedbewijs dateert uit 1957 van Lacul Agigea. Hier zagen wij in oktober 1970 nog Witkopeenden maar nadien niet meer. Het broedbestand van de Casarca is gering: slechts 12-15 paar in 1960. Buiten Rusland zouden volgens Hudson minder dan 50 paar in Europa broeden. Bij de bezoeken aan Lacul Razelm namen wij 12 adulte vogels waar die, duidelijk paarsgewijs, foerageerden in een slikpoel. Op 1 november 1970 namen wij ter plaatse ruim 100 Casarca's waar.

Voor wat de grote roofvogels betreft noemt Talpeanu als in de Dobrogea/Donau-delta broedend Keizerarend, Schreeuwarend, Dwergarend, Slangenarend en Zeearend; de Visarend zou incidenteel in de delta nestelen. Dertien andere roofvogelsoorten broeden thans nog in het gebied, waaronder Sakervalk en Steppenkiekendief. Vier soorten — Aasgier, Vale gier, Monniksgier en Bastaardarend — hebben de Dobrogea in de laatste decennia als broedgebied verlaten, terwijl van twee andere, de Steppenarend en de Slechtvalk, wordt vermoed dat ze voorheen hier broedden.

Dit betekent dat van de 39 roofvogels die in Europa (incl. Rusland) plegen te broeden, de Dobrogea er 25 herbergt of dit tot voor kort deed. Dat recent enkele soorten, waaronder de drie gieren, het gebied de rug hebben toegekeerd, is bedenkelijk. Gedurende het zesdaagse bezoek namen wij 12 soorten roofvogels waar. Bovendien werd op 14 september ten zuiden van Enisala een grote arend gezien waarover geen zekerheid kon worden verkregen. Zeearenden zagen wij niet; later in het seizoen is deze soort een betrekkelijk gewone verschijning. De broedstam van deze delta liep tussen 1966 en 1971 terug van ca. 40 tot 6-10 paar.

Veel van de hierboven vermelde gegevens werden ontleend aan het onlangs versche-

nen werk van Hudson. In deze studie worden de 59 meest bedreigde broedvogels van Europa behandeld, waarbij sommigen wellicht de gehanteerde criteria voor de selectie voor discussie vatbaar zullen achten. Om het belang van de Donau-delta/Dobrogea voor Europa's meest bedreigde broedvogels aan te geven, zij nog vermeld dat van de 59 door Hudson bijeengebrachte soorten er 18 in dit gebied broeden, 4 er hebben gebroed en nog eens 8 er min of meer geregeld voorkomen.

Hoezeer ook de aanwezigheid van zeldzame soorten het niveau van een terrein kunnen bepalen, schrijver ontveinst zich niet dat de geschiktheid van een biotoop om grote vluchten waterwild en steltlopers voor langere tijd onderdak te bieden, tenminste zo maatgevend is. Met name voor deze categorieën kwam ook Zuidwest-Nederland sterk naar voren. Hier zagen wij 13 soorten eenden tegen 8 in de Dobrogea. Merkwaardig is dat Krak- en Krooneend — soorten die wij toch allereerst in de Dobrogea mogen verwachten — alleen in Zuidwest-Nederland aan bod kwamen. Door hun terreingebondenheid kon wat, in vergelijking met de eenden, de steltlopers betreft een iets concreter inzicht worden verkregen in soort en aantal. Met name de uitgestrekte slikken bij Cetatea Histria en de poelen en slikken in de zuidwesthoek van Lacul Zmeica (fig. 4) herbergden veel steltlopers, maar nergens ontmoetten wij in de Dobrogea de imposante vluchten die wij enkele dagen later op de Ventjagersplaten, de Kwade Hoek en vooral op de hoogwatervluchtplaatsen bij de Schouwense inlagen zouden zien. Zo niet in soortverscheidenheid, dan toch in absolute aantallen liet Zuidwest-Nederland de Dobrogea ver achter zich, hetgeen, eens te meer, het belang aantoont van „onze" delta, zoals die thans nog is, voor de west-palearctische steltlopers.

Hieronder volgt de opgave van alle soorten die tijdens het 6-daagse verblijf in de Dobrogea werden waargenomen.

Fuut, *Podiceps cristatus*
Op alle grote Laculs aanwezig, echter niet talrijk. Op Lacul Zmeica op 15 september in totaal 30. Op 18 september 1 vers dood ex. Capul Midia.

Geoorde fuut, *Podiceps nigricollis*
Bij Capul Midia op 16 september ca. 20 ex. verspreid op zee.

Dodaars, *Podiceps ruficollis*
Slechts één maal gezien op Lacul Zmeica.

Witte pelikaan, *Pelecanus onocrotalus*
Alleen waargenomen op Lacul Sinoe nabij Insula Lupilor. De vogels rustten daar op de voor deze oever gelegen zandruggen of dreven in groepen in de deels met vegetatiebedden bezette westzijde van Lacul Sinoe. Op 15 september kwamen ter plaatse steeds vluchten uit het noorden aan (fig. 5), tot er in de namiddag ca. 250 ex. waren verzameld. Opvallend was het zeer geringe aantal ju-

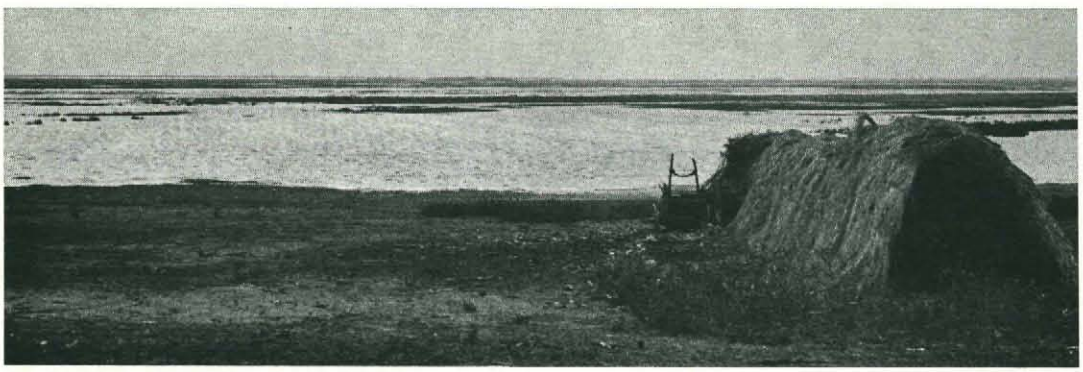

Fig. 4. *Lacul Zmeica, 26-11-1974.*

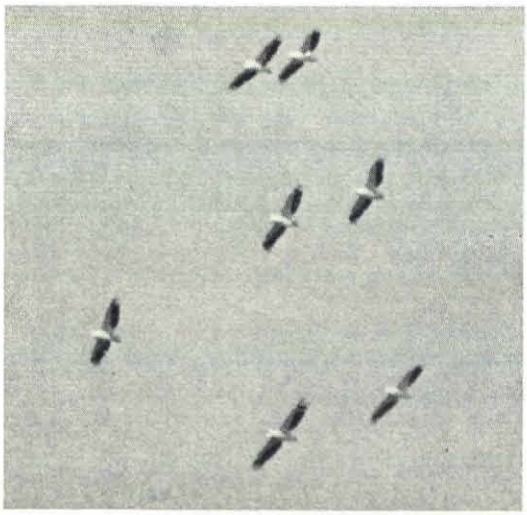

Fig. 5. *Witte pelikanen. Lacul Zmeica, 15-9-1975.*

veniele vogels.

Kroeskoppelikaan, *Pelecanus crispus*
Slechts 1 adult ex., op 15 september overvliegend, Lacul Sinoe.

Blauwe reiger, *Ardea cinerea*
Minst talrijke reiger. Alleen waargenomen bij Cetatea Histria en rond Lacul Zmeica en Lacul Sinoe. Maximaal 15 ex. op één dag gezien.

Purperreiger, *Ardea purpurea*
Zeer talrijk. Bij een voettocht langs de noordoever van Lacul Golovita werd er nagenoeg iedere 20 meter een ex. uit de rietkraag opgejaagd.

Grote zilverreiger, *Egretta alba*
Bij Cetatea Histria en rond Insula Lupilor steeds aanwezig; ook soms in kleine gezelschapjes. Op 15 september werden er 30-40 ex. waargenomen.

Kleine zilverreiger, *Egretta garzetta*
Talrijk. Overal te zien, ook bij poelen in en rond dorpen en langs de zeekust. O.a. diverse ex. tussen Laridae op banken voor de kust.

Ralreiger, *Ardeola ralloides*
Talrijk langs de randen van de Laculs (fig. 6). Ook enkele ex. langs kreken door zilte strandvlakten. Op 13 september 1 vers dood ex. bij Lacul Agigea.

Kwak, *Nycticorax nycticorax*
Alleen juveniele ex. gezien. Steeds een gezelschap van ca. 40 ex. rustend langs een poel aan de rand van Lacul Zmeica. Ook diverse ex. bij Lacul Agigea.

Zwarte ibis, *Plegadis falcinellus*
Staande op Insula Lupilor was regelmatig trek in zuidelijke richting te zien. Op 15 september in totaal ca. 100 ex., verdeeld over verschillende gezelschappen. Ook regelmatig solitaire vogels, foeragerend langs poelen en op extensief door vee begraasd grasland.

Zwarte ooievaar, *Ciconia nigra*
Een overtrekkend gezelschap van 8 ex. nabij het Babadagbos op 17 september was de enige waarneming.

Knobbelzwaan, *Cygnus olor*
Talrijk op de grote Laculs. Op 15 september konden vanaf Kaap Zmeica 1300 ex. worden geteld.

Grauwe gans, *Anser anser*
Alleen waargenomen aan de zuidzijde van Lacul Zmeica, tegen de verbindingsdam met Lupilor. Hier ongeveer 150-175 vogels.

Wilde eend, *Anas platyrhynchos*
Op 14 september in totaal enkele honderden nabij Cetatea Histria. Buiten determineerbereik op de Grote Laculs waren alom gezelschappen van duizenden Anatinae te zien.

Wintertaling, *Anas crecca*
Bij Cetatea Histria enkele duizenden ex. op de zoute slikken. Rond Lupilor enkele tientallen.

Pijlstaart, *Anas acuta*
Totaal niet meer dan 10 ex. gezien.

Slobeend, *Anas clypeata*
Een gezelschap van 10 ex. bij Cetatea Histria.

Kuifeend, *Aythya fuligula*
Vermoed wordt dat althans een deel van de buiten determineerbereik verkerende eenden, behoort tot deze soort en de volgende. Echter ook als zodanig herkend.

Tafeleend, *Aythya ferina*
Zie vorige soort. Enkele duizenden op Lacul Zmeica.

Bergeend, *Tadorna tadorna*
Ca. 200 ex., meest juvenielen bij Cetatea Histria. Enkele rond Lupilor.

Casarca, *Tadorna ferruginea*
Op 15 en 17 september een gezelschap van 12 ex. in een der slikpoelen langs de rand van Lacul Zmeica.

Schreeuwarend, *Aquila pomarina*
Op de meeste data werden één of enkele ex. gezien. Op 17 september in korte tijd 3 ex. langs de zuidrand van het Babadagbos.

Slangenarend, *Circaetus gallicus*
Op 17 september een ex. boven de rand van het Babadagbos (fig. 7).

Buizerd, *Buteo buteo*
Alleen op 14 september werden in totaal 3 ex. waargenomen.

Sperwer, *Accipiter nissus*
Een maal waar genomen bij het Babadagbos.
Bruine kiekendief, *Circus aeruginosus*
Overal boven de rietkragen langs de Laculs. Op 14 september 8 ex. dicht bij elkaar noordoever Lacul Golovita. Op 15 september 8-10 ex. rond Lupilor.
Blauwe kiekendief, *Circus cyaneus*
Eenmaal een ♀ op Lupilor.
Grauwe kiekendief, *Circus pygargus*
Op 15 september een ♀ op Lupilor.
Visarend, *Pandion haliaetus*
Op 15 september een ex. hoog overtrekkend Lupilor. Op 16 september een ex. Zwarte Zee nabij Capul Midia.
Sakervalk, *Falco cherrug*
Dagelijks een ex. op hoogspanningsmasten tussen Sacele en Istria (fig. 8). Op 14 september tenminste 3 ex., waaronder een juveniel, tussen 6 Martie en Enisala.
Boomvalk, *Falco subbuteo*
Vrijwel dagelijks waargenomen; op 17 september totaal 8.
Roodpootvalk, *Falco vespertinus*
Dagelijks verscheidene ex.
Torenvalk, *Falco tinnunculus*
Tot maximaal 15 ex. per dag.
Waterral, *Rallus aquaticus*
Op 17 september twee maal gehoord Lacul Zmeica.
Waterhoen, *Gallinula chloropus*
Enkele malen gehoord en gezien.
Meerkoet, *Fulica atra*
In zeer grote gezelschappen op de Laculs.
Scholekster, *Haematopus ostralegus*
Tot maximaal 6 ex. langs de kust bij Capul Midia.
Kievit, *Vanellus vanellus*
Kleine gezelschapjes op de slikken langs de Laculs.
Zilverplevier, *Pluvialis squatarola*
Tot maximaal 10 ex. per dag langs de zeekust bij Capul Midia en langs de oever van Lacul Sinoe. Talpeanu (10) noemt deze soort zeldzaam voor de Dobrogea.
Bontbekplevier, *Charadrius hiaticula*
Alleen op 14 september enkele ex. bij de Cetatea Histria. Ook deze soort is betrekkelijk zeldzaam hier (10).
Kleine plevier, *Charadrius dubius*
Geregeld waargenomen.
Strandplevier, *Charadrius alexandrinus*
Tientallen ex. bij de Cetatea Histria.
Steenloper, *Arenaria interpres*
Enkele ex. bij de Cetatea Histria.
Watersnip, *Gallinago gallinago*
O.a. vele tientallen ex. in de moerassige grasstrook langs de noordkust van Lacul Golovita. Ook elders veel waargenomen.
Wulp, *Numenius arquata*
Slechts enkele ex. gezien, o.a. op Lupilor.
Grutto, *Limosa limosa*
Er hield zich een gezelschap van 40 ex. in de zuidhoek van Lacul Zmeica op.
Bosruiter, *Tringa glareola*
In totaal 10-15 ex. hielden zich op in de moerasstrook langs de zuidzijde van Lacul Zmeica.
Tureluur, *Tringa totanus*
Een van de talrijkste steltlopers. Het gezelschap aan de zuidkant van Lacul Zmeica overschreed de 300 ex. Ook bij de Cetatea Histria veel aanwezig.
Zwarte ruiter, *Tringa erythropus*
In totaal 20 ex. zuidzijde Lacul Zmeica.
Groenpootruiter, *Tringa nebularia*
Slechs enkele gezien en gehoord.
Kleine strandloper, *Calidris minuta*
Talrijk; op 14 september vele honderden bij Cetatea Histra. Ook een gezelschap van ca. 90 ex. langs de zuidkant van Lacul Zmeica.
Temmincks strandloper, *Calidris temminckii*
Op 15 september enkele ex. gezien Lacul Zmeica.
Bonte strandloper, *Calidris alpina*
Zowel bij de Cetatea Histria als bij Lacul Zmeica in vele tientallen ex. present.
Krombekstrandloper, *Calidris ferruginea*
Bij de Cetatea Histria op 15 september 30 ex. Ook enkele ex. bij Lacul Zmeica. Talpeanu (10) noemt deze soort zeldzaam.

Fig. 6. *Ralreiger. Lacul Zmeica, 15-9-1975.*

Fig. 7. *Slangenarend.*

Drieteenstrandloper, *Calidris alba*
Kleine gezelschapjes van maximaal 10 ex. langs de kust.
Kemphaan, *Philomachus pugnax*
Tientallen ex. bij de Cetatea Histria en Lacul Zmeica.
Kluut, *Recurvirostra avosetta*
Op 14 september bij de Cetatea Histria meer dan 200 ex. geteld. Elders slechts enkele ex.
Steltkluut, *Himantopus himantopus*
2 Ex. Lupilor op 15 september.
Griel, *Burhinus oedicnemus*
Cetatea Histria 3 ex. op 14 september. Op 15 september een gezelschapje van 9 ex. hoog uit het noorden invallend op Lupilor.
Vorkstaartplevier, *Glareola pratincola*
Vele tientallen ex. Lupilor.
Steppenvorkstaartplevier, *Glareola nordmanni*
Verscheidene ex. tussen vorige gedetermineerd.
Kleine mantelmeeuw, *Larus fuscus*
Op 13 september 2 adulte ex. op strand bij Agigea.
Zilvermeeuw, *Larus argentatus*
Zeer talrijk. Op 18 september vlucht van ca. 2500 ex. rustend op het strand nabij Capul Midia. Zowel ex. met gele als met vleeskleurige poten gezien.
Dunbekmeeuw, *Larus genei*
Alleen waargenomen langs het strand bij Capul Midia (fig. 9); hier echter gewone verschijning. Op 18 september ca. 60 ex., alle in winterkleed of juveniel.
Zwartkopmeeuw, *Larus melanocephalus*
Bij Capul Midia 10-15 ex. Op 13 september 6 ex. op Lacul Agigea.
Kokmeeuw, *Larus ridibundus*
Talrijk op de grote Laculs. Op Lacul Siutghiol enkele honderden ex.
Dwergmeeuw, *Larus minutus*
Talrijkste meeuw. Overal langs de kust en op de Laculs (fig. 9). Op 13 september op Lacul Siutghiol 2500-3000 ex.
Zwarte stern, *Chlidonias niger*
Talrijk, zowel langs de kust als op de Laculs.
Witvleugelstern, *Chlidonias leucopterus*
Veel minder talrijk dan vorige soort. Niet alle waargenomen moerassterns zijn op soort gedetermineerd. Op 15 september een ex. in vrijwel prachtkleed Lacul Zmeica.
Witwangstern, *Chlidonias hybrida*
Op de Laculs enkele gezelschapjes waargenomen.
Lachstern, *Gelochelidon nilotica*
Bij de verbindingsdam met Lupilor hield zich een paar met 2, steeds bedelende juvenielen op; een adulte vogel had olie. Ook 2 ex. bij Lacul Siutghiol.
Reuzenstern, *Hydroprogne caspia*
Dagelijks waargenomen op verschillende plaatsen. Op 16 september in totaal ca. 40 ex. op banken nabij Capul Midia.
Visdiefje, *Sterna hirundo*
Overal waargenomen maar niet talrijk. Op 13 september 50 ex. Lacul Siutghiol.
Dwergstern, *Sterna albifrons*
Niet algemeen; op 15 september 3 ex. Lacul

Fig. 8. *Sakervalk. Sacele, 17-9-1975.*

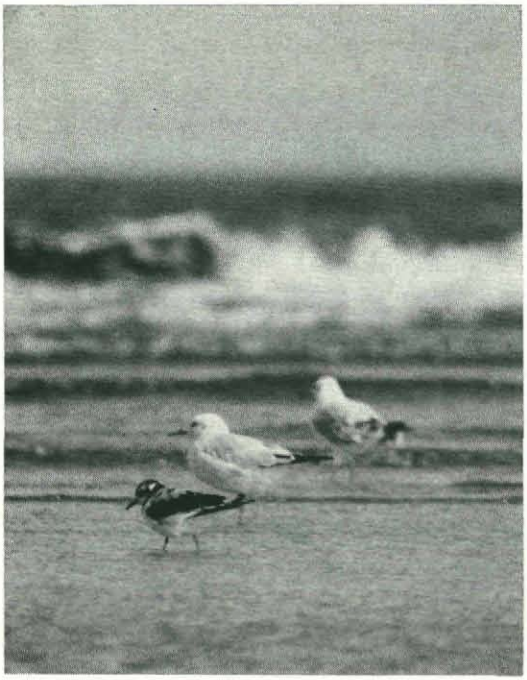

Fig. 9. *Dunbekmeeuwen en onvolwassen Dwergmeeuw. Capul Midia, 16-9-1975.*

Zmeica. Ca. 10 ex. Capul Midia op 16 september.
Grote stern, *Sterna sandvicensis*
Alleen maximaal 75 ex. op banken nabij Capul Midia.
Tortelduif, *Streptopelia turtur*
Alleen op 13 september 4 ex. Agigea.
Turkse tortel, *Streptopelia decaocto*
Uitermate talrijk.
Koekoek, *Cuculus canorus*
Op 15 september nog een ex. gezien.
Steenuil, *Athene noctua*
Eenmaal waargenomen.
Gierzwaluw, *Apus apus*
Op 17 september een ex. Capul Zmeica.
Alpengierzwaluw, *Apus melba*
13 september tenminste twee ex. boven Constanta.
IJsvogel, *Alcedo atthis*
In totaal drie maal gezien; ook bij pieren in de Zwarte Zee.
Bijeneter, *Merops apiaster*
Voortdurend grote gezelschappen hoog overtrekkend; verscheidene malen kunnen vaststellen dat vluchten recht uit de Zwarte Zee binnenkwamen.
Hop, *Upupa epops*
Alleen op 17 september een ex. Babadagbos; ook gefotografeerd (fig. 10).
Scharrelaar, *Coracias garrulus*
Slechts één ex. op twee data Insula Lupilor.
Kuifleeuwerik, *Galerida cristata*
Talrijk in en rond de dorpen.
Oeverzwaluw, *Riparia riparia*
Op enkele data doortrekkende gezelschappen.
Boerenzwaluw, *Hirundo rustica*
Dagelijks talrijk doortrekkend.
Huiszwaluw, *Delichon urbica*
Alleen op 13 september een gezelschap van 25 ex. Agigea.
Roodkeelpieper, *Anthus cervinus*
Gehoord op 17 september Insula Lupilor.
Gele kwikstaart, *Motacilla flava* ssp.
Voornamelijk op Insula Lupilor vluchten van tientallen ex.
Witte kwikstaart, *Motacilla alba*
Talrijk.
Grauwe klauwier, *Lanius collurio*
Nog opvallend talrijk; dagelijks diverse ex.; alle juvenielen.
Klapekster, *Lanius excubitor*
Eenmaal waargenomen.
Spreeuw, *Sturnus vulgaris*
Talrijk.
Vlaamse gaai, *Garrulus glandarius*
Eenmaal waargenomen.
Ekster, *Pica pica*
Dagelijks enkele ex. gezien.
Kauw, *Corvus monedula*
Talrijk.

Fig. 10. *Hop. Babadagbos, 17-9-1975.*

Roek, *Corvus frugilegus*
Opvallend weinig; slechts enkele ex. bij de dorpen.
Bonte kraai, *Corvus corone cornix*
Dagelijks tientallen ex.
Fitis, *Phylloscopus trochilus*
Op 13 september enkele ex. in bosjes nabij Agigea.
Noordse boszanger, *Phylloscopus borealis*
Op 16 september één ex. op pier in Zwarte Zee ten noorden van Constanta.
Bonte vliegenvanger, *Ficedula hypoleuca*
Op 13 september diverse ex. in bosjes nabij Agigea.
Grauwe vliegenvanger, *Muscicapa striata*
Op 13 september 5 ex. in bosjes nabij Babadag.
Kleine vliegenvanger, *Ficedula parva*
Opvallend talrijk in bosschages langs de kust.
Tapuit, *Oenanthe oenanthe*
Enkele malen waargenomen.
Paapje, *Saxicola rubetra*
Vrijwel dagelijks enkele ex.
Gekraagde roodstaart, *Phoenicurus phoenicurus*
Alleen op 13 september één ex. Mamaia.
Merel, *Turdus merula*
Op 17 september 2 ex. Babadagbos.
Baardmannetje, *Panurus biarmicus*
Gehoord bij Lacul Zmeica.
Buidelmees, *Remiz pendulinus*
Gehoord bij Capul Zmeica op 17 september.
Huismus, *Passer domesticus*
Talrijk bij de dorpen.
Ringmus, *Passer montanus*
Talrijk.
Groenling, *Chloris chloris*
Bij Mamaia voortdurend gezelschapjes.
Rietgors, *Emberiza schoeniclus*
Gewone verschijning in de rietkragen langs de Laculs.

Summary: From 13th till 18th september 1975 the author visited the Roumanian Dobrogea. From 20th till 23rd september bird excursions were made in the northern part of the Rhine-Maasdelta in the Netherlands. Only limited comparisons between the both avifaunas can be made as both visits were too short and only parts of the whole areas could be investigated on birds. A complete check-list of the birds, observed in the Dobrogea, has been joined to this article. Besides the special Danube-delta species as White and Dalmatian Pelicans and Glossy Ibises, is worth mentioning the daily observations of Saker Falcons and Lesser Spotted Eagles, migrating Black Storks and Ruddy Shelducks on Lacul Zmeica. Caspian Terns and Slender-billed Gulls were along the coast. Rarer species for the Dobrogea were Grey Plover, Ringed Plover and Curlew Sandpiper. The Little Gull was very numerous and the author was impressed by the big flocks of migrating Bee-eaters. The Danube-delta/Dobrogea is a very important stronghold for a number or rare Europian breeding-birds.
Compared with the Dobrogea there were much more waders in the Rhine-Maasdelta, once more a confirmation of the importance of the Dutch delta for western-palearctic waders.

Litteratuur:

1. Bauer, K. M. & Urs. N. Glutz von Blotzheim, 1966. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 1. Frankfurt am Main.
2. Cramp, S & I. J. Ferguson-Lees, 1963. The birds of the Danube delta and their conservation. British Birds 56: 323-339.
3. Dijksen, A. J. e.a., 1973. Ornithological observations on the lagoons of the Dobrogea, Rumania, in autumn and winter of 1969, 1970 and 1971. Ardea 61: 159-178.
4. Hudson, R., 1975. Threatened Birds of Europe. Londen.
5. Impe, J. van, 1970. Migration d'automne des Laro-Limicoles en Dobroudja maritime du sud (Roumanie). Le Gerfaut 60: 239-277.
6. Lebret, T., 1973. Vogelwaarnemingen in de Donau-delta in mei 1972. Limosa 46: 42-62.
7. Ouweneel, G. L., 1973. Ornithologische voorjaarsindrukken uit Zuidoost-Europa. De Levende Natuur 76: 137-144.
8. Ouweneel, G. L. 1975. Verslag van de najaarsexcursie 1974 naar de Dobrogea. De Levende Natuur 78: 54-62.
9. Scott, P., 1970. Redbreasts in Rumania. Wildfowl 21: 37-41.
10. Talpeanu, M. & M. Paspaleva, 1973. Oiseaux du Delta du Danube. Boekarest.